

Les universitats públiques, motors de transformació, progrés i benestar al servei del país

Declaració de Calonge, abril 2024

ACUP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

upf. Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Universitat
de Girona

UR
UNIVERSITAT ROJARA I VIRGILI

UOC Universitat
Oberta
de Catalunya

**Declaració dels rectors i les rectores
i dels presidents i les presidentes dels
Consells Socials**

Calonge, abril de 2024

Preàmbul

Catalunya es troba en una cruïlla històrica. Estem immersos, de ple, en un canvi d'època, amb grans transformacions socials, econòmiques, culturals i tecnològiques. De les decisions i les polítiques que executem avui dia i en els propers dos o tres anys dependrà, en bona part, que construïm un país de progrés, amb majors quotes de benestar i amb qualitat democràtica, o que, per contra, quedem relegats com un país d'escàs valor afegit, amb desigualtats, pobresa i una economia feble amb llocs de treball de baixa qualificació.

Als reptes d'escala europea i planetària (canvi climàtic, transformació de l'economia i del mercat de treball, conflictes i populismes, pèrdua de valors democràtics...) hi hem d'afegir la complicada situació del nostre país, amb problemes com, entre d'altres, les creixents desigualtats i la pobresa, una economia encara de baixa productivitat; un mercat de treball, en part, de baixa qualificació; un sistema educatiu que cal millorar; una transformació del sector energètic en marxa i una sequera persistent, així com un sistema universitari i de recerca encara feble i molt castigat per les darreres crisis, des de l'any 2008-2009 fins avui.

Les universitats juguen un paper estratègic en la nova societat del coneixement. Una societat de progrés i una economia competitiva en el context global requereixen unes universitats sòlides que atenguin, amb plenes responsabilitat i garanties, les seves funcions principals: la formació de ciutadans i professionals, la recerca científica, la transferència de coneixement i el foment de la innovació. El conjunt d'universitats públiques catalanes, agrupades en l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), ha dut a terme en els darrers decennis una funció social, cultural i econòmica remarcable. La inversió pública a les universitats catalanes produeix uns impactes molt positius. Sabem que, per cada euro públic invertit a les universitats públiques, aquestes retornen quatre euros i mig a la societat; que les universitats públiques i el sistema de recerca tenen uns índexs de producció científica molt més alts que els de la resta de l'Estat, i que situen el nostre país en les primeres posicions (amb un finançament molt inferior) en la participació en projectes de recerca europea competitiva o en les convocatòries competitives de l'European Research Council (ERC). Malgrat això, les crisis econòmico-financeres dels darrers quinze anys han tingut un fort impacte en les universitats i el seu finançament públic. A la davallada en la inversió corrent per a mantenir l'activitat docent i de recerca, s'hi afegeix la desaparició, pràcticament, de la inversió en infraestructures, el greu envelliment de les plantilles, la temporalitat o la precarització d'una part del personal docent i investigador (PDI), la manca de tecnificació de la plantilla del personal de gestió i d'administració i serveis, i l'escassetat de recursos per a modernitzar i digitalitzar la gestió universitària.

En aquest context, l'Associació Catalana d'Universitats Públiques, representada pels rectors i les rectores i per les presidentes i els presidents dels Consells Socials, fem pública la següent declaració de Calonge 2024, on reiterem el nostre ferm compromís de mantenir-nos com a institucions al servei de la societat catalana i del seu progrés i benestar. Per poder fer-ho, com a responsables institucionals assumim els compromisos que ens pertoquen i, alhora, proposem als representants polítics i al Govern de la Generalitat l'assumpció de dotze mesures a molt curt termini i dins el període 2024-2028, així com el desplegament de les polítiques públiques corresponents, per a dirigir-nos vers l'horitzó del 2030, amb el compromís que les universitats públiques podrem continuar sent motors de transformació, progrés i benestar al servei del país.

Quatre eixos i dotze mesures de política pública per a reforçar el sistema universitari públic al servei de la societat catalana

Eix 1. Impacte social

Les universitats tenen un paper clau en la consolidació d'un país intensiu en coneixement, en la creació de valor afegit i en la millora de la productivitat, així com en la construcció d'una societat més culta i d'una democràcia més robusta. Les universitats públiques catalanes són agents de canvi, i en aquesta línia cal reforçar-ne la missió de transferència i innovació, i de connexió amb la societat, l'economia i la cultura. Les mesures específiques són les següents:

1. Integrar la formació al llarg de la vida en el sistema universitari públic per a facilitar i promoure la formació al llarg de la vida de la ciutadania, millorar la qualificació professional i donar resposta als nous reptes de l'economia, la societat i el mercat de treball, d'acord amb els objectius establerts per la Unió Europea. Específicament, fomentar les microcredencials dins el sistema públic i establir passeres bidireccionals entre els cicles formatius de grau superior i els graus universitaris, amb l'objectiu de millorar el rendiment acadèmic i fomentar la continuïtat de l'educació.
2. Reconèixer la transferència del coneixement i la innovació com a tercera missió de les universitats, a partir del desenvolupament d'una política pública potent i d'incentius similars a l'activitat docent i investigadora, per tal de facilitar la innovació i la creació de valor en els sectors socials, culturals i econòmics del país, en especial les petites i mitjanes empreses.
3. Fomentar missions de país i afavorir-ne la participació directa de les universitats, en àmbits i reptes estratègics (sequera i canvi climàtic, pobresa, digitalització i introducció de la intel·ligència artificial, innovació en educació...), d'acord amb els objectius de desenvolupament sostenible.

Eix 2. Els estudiants i els professionals universitaris

Les universitats catalanes es troben en un moment crític, amb unes plantilles de personal docent i investigador (PDI) i de personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis (PTGAS) molt envellides i amb un alt grau de temporalitat i precarietat. Cal revertir aquesta situació i afavorir el relleu generacional ordenat i eficaç. No fer-ho significaria un llast insostenible per al sistema universitari i posteriorment pel país. En aquesta línia, el desplegament de la Llei orgànica del sistema universitari (LOSU) i l'acord entre l'Estat, la Generalitat i les universitats públiques en aquesta matèria és imprescindible. Així mateix, cal assegurar l'accés a l'educació superior a tot el jovent que ho desitgi i en tingui les capacitats, independentment de la situació socioeconòmica o familiar, de manera que s'asseguri l'equitat i la igualtat d'oportunitats. Les mesures específiques són les següents:

4. Posar en marxa un pla de finançament pel desplegament, en el quadrienni 2024-2027, de la Llei orgànica del sistema universitari en matèria de personal docent i investigador (PDI) incloent investigadors en formació i personal post doctoral.
5. Establir, atenent també a la LOSU, un pla de finançament de personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis (PTGAS) que permeti incrementar i tecnificar les plantilles del PTGAS amb un finançament recurrent que s'incrementi en 5M€ anuals fins arribar als 30M€ l'any 2028.
6. Desenvolupar un programa de beques salari per afavorir la igualtat d'oportunitats, facilitar l'accés a la universitat als estudiants vulnerables i dotar les universitats dels recursos per a atendre la diversitat.

Eix 3. Les infraestructures universitàries

Des de la crisi economicofinancera del 2008-2009, les universitats públiques catalanes pateixen una greu manca d'inversió en les infraestructures principals: edificis i aules, laboratoris i serveis científics, tecnològiques i digitals, etc. Tan sols en els darrers dos anys s'ha iniciat una certa inversió pública, però encara molt lluny dels paràmetres necessaris i previs a la crisi econòmica. Així mateix, el moment actual requereix repensar profundament la funció docent de les universitats, fomentar la hibridació dels estudis amb la intensificació de la digitalització educativa, i donar més valor a la presencialitat als campus i a les aules. En matèria de recerca i innovació, cal invertir en els equipaments científics i tècnics per a mantenir i millorar, si escau, els estàndards de producció científica, i fomentar la transferència de coneixement. Les mesures específiques són les següents:

7. Recuperar un pla d'inversions universitàries (PIU) per als anys 2024-2028, dotat amb 100 M€ anuals, que permeti modernitzar les infraestructures, dur a terme la transformació digital en docència, recerca i gestió, i planificar les inversions docents i de recerca dels campus universitaris d'arreu del país.
8. Potenciar els equipaments de recerca dels grups i serveis universitaris i les infraestructures singulars i estratègiques de país tenint present la riquesa i l'equilibri territorial de Catalunya.
9. Assegurar la dotació d'infraestructura docent adequada a la diversitat de l'estudiantat.

Eix 4. Recursos i estructures

Els marcs de planificació i normatius estableixen els escenaris d'inversió en matèria d'educació superior i de recerca per als propers anys. Així, tant el Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement com la Llei orgànica del sistema universitari i les Lleis de la ciència de Catalunya i de l'Estat, determinen la necessitat d'un increment significatiu i sostingut de recursos per a fer front a l'infrafinançament públic històric i poder oferir, alhora, un servei públic de qualitat. Les xifres d'inversió pública en educació superior i en recerca científica a Catalunya continuen situant-nos a la cua d'Europa. Si ens comparem amb les universitats de la Unió Europea-15, moltes dupliquen –i fins i tot tripliquen– els pressupostos de les universitats públiques catalanes. El finançament mitjà dels països de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE) en el seu sistema de coneixement és de l'1,22% del PIB, molt per sobre de la situació actual a Catalunya. A més, el sistema universitari català requereix unes eines de planificació i de gestió més eficients i flexibles, que redueixin la burocràcia, que no aporta valor, i singularitzin les prioritats i els objectius de cada universitat, amb autonomia de gestió i un ampli retiment de comptes. Les mesures específiques són les següents:

10. Assolir un finançament públic basal i recurrent de 1.400 M€ per a les universitats públiques l'any 2025 i aprovar un compromís per a assolir, l'any 2030, l'1% del PIB de Catalunya en inversió pública en universitats.
11. Posar en marxa un contracte programa pluriennal amb cada universitat pública i la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) que permeti planificar a mig termini i disposar d'una estratègia singular de cada institució, amb autonomia universitària i un ple retiment de comptes.
12. Consolidar un departament d'Universitats i Recerca en el Govern de la Generalitat, que integri les polítiques universitàries, de coneixement i d'innovació.

Aquestes són les mesures que permetran a les universitats públiques catalanes mantenir la capacitat de transformació i de progrés social i econòmic. Seguirem connectant Catalunya amb la resta d'Europa per la via de la col·laboració amb universitats d'arreu i de la participació activa en projectes europeus de recerca i innovació. Continuarem sent actors clau en el desenvolupament de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides i els objectius de desenvolupament sostenible. Ens comprometem amb la societat catalana per millorar l'equitat, la igualtat d'oportunitats i la salut democràtica. Ens sentim amb plena responsabilitat per defensar la nostra cultura i la nostra llengua. Proseguirem formant i retenint talent pel bé de la competitivitat econòmica i per oferir un futur d'esperança a les generacions futures. A dia d'avui disposem de les eines normatives per fer-ho possible: el Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement, la Llei orgànica del sistema universitari i les Lleis de la ciència de Catalunya i de l'Estat. Només cal aplicar-les amb decisió i persistència, amb polítiques públiques que apostin pel coneixement, el talent i el valor afegit. Que consolidin universitats obertes i compromeses amb la societat.

Rectors i Rectores

Quim Salvi

Universitat de Girona i president de l'ACUP

Joan Guàrdia

Universitat de Barcelona

Javier Lafuente

Universitat Autònoma de Barcelona

Daniel Crespo

Universitat Politècnica de Catalunya

Laia de Nadal

Universitat Pompeu Fabra

Jaume Puy

Universitat de Lleida

Josep Pallarès

Universitat Rovira i Virgili

Àngels Fitó

Universitat Oberta de Catalunya

Presidents i Presidentes dels Consell Socials

Joan Corominas

Universitat de Barcelona

Tania Nadal

Universitat Autònoma de Barcelona

Montserrat Guàrdia

Universitat Politècnica de Catalunya

Montserrat Vendrell

Universitat Pompeu Fabra

Maria Assumpció Vila

Universitat de Girona

Delfí Robinat

Universitat de Lleida

Josep Poblet

Universitat Rovira i Virgili

ACUP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

info@acup.cat
www.acup.cat

